

De Wissel

IVN afdeling Eijsden

Juni 2019

Jaargang 26 nummer 2

ivn natuur
educatie

INHOUD

<i>Inhoud</i>	2
<i>Van De Redactie</i>	3
<i>Van Het Bestuur</i>	3
Een vleermuis in huis	3
Workshop Vleermuizen	3
IVN routeapp staat live	3
Digitalisering (herinnering)	4
<i>Viskes vange (26)</i>	5
De Elft of Meivis ("Meejvis")	5
De naam	5
Elft en Fint: Haringachtigen	5
Levenswijze, voortplanting en herintroductie	6
Consumptievis	6
<i>Bijzondere Waarnemingen</i>	6
<i>De Bieleman</i>	11
<i>Agenda 2019</i>	12
Lezingen	12
Het “Wandelschema” & “Korte Tour”	12
Programmaoverzicht 2019 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten	12
Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)	13
Cursussen 2019	13
<i>Bijzondere Waarnemingen</i> vervolg van pagina: 9	13
Lente 2019. April doet wat hij wil. Zomer begint warm.	14
Waarnemingen digitaal melden	20
<i>Aan de deelnemers Natuurwerkdag NLdoet, zat 16 mrt 2019</i>	20
<i>Liège, Luik (2)</i>	21
<i>Het Bestuur</i>	24

VAN DE REDACTIE

De zomer kondigt zich dit jaar aan met storm en onweer. De Bronk is laat dit jaar. Niettemin ligt De Wissel op de gebruikelijke tijd weer op jullie mat.

De vissen zijn er weer, dit keer met de zoetwaterharing, het zou een scheldwoord van kapitein Haddock uit Kuifje kunnen zijn, maar het beest bestaat echt: de Elft.

Een tweede deel van de serie over Luik en verder weer veel waarnemingen.

De redactie wenst jullie **veel leesplezier en alvast een prettige vakantie!**

PDB

Op de website van IVN Eijsden is regelmatig actueel nieuws te vinden. En, zoals u weet, ook de Wissel wordt daar gepubliceerd (in kleur). (www.ivn.nl/afdeling/eijsden)

VAN HET BESTUUR

Workshop Vleermuizen

Het IVN Maastricht organiseert een workshop Vleermuizen. Deze wordt verzorgd door vleermuizenspecialist Ger Beckers. Ger is actief lid van de zoogdierwerkgroep van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg en telt al vele jaren, samen met anderen, de vleermuizen in de onderaardse kalkgroeven.

De workshop bestaat uit twee avonden met theorie, een avondexcursie en een dagexcursie naar een groeve.

De theorielessen vinden plaats op woensdagavond 28 aug. en 11 sept. in de Natuurtuinen Jekerdal (20.00-22.00uur). De avondexcursie is op woensdag 25 sept. (19.00-±21.30uur) en de dagexcursie is op zaterdag 28 sept. van 10.00-12.00uur. De locaties van de avond- en dagexcursie worden nog bekend gemaakt, maar zullen in Maastricht en omgeving zijn.

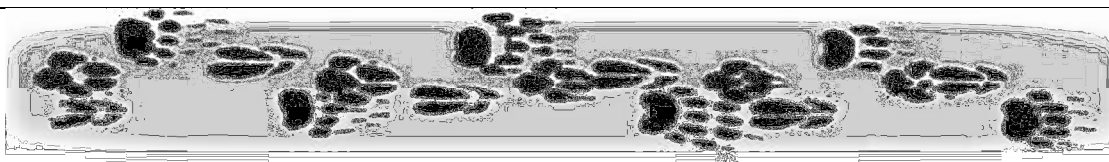
Kosten voor deze workshop bedragen € 17,50 voor IVN-leden en € 22,50 voor niet-leden. Een digitale reader is bij de prijs inbegrepen. Het aantal plekken voor deze workshop is beperkt. Wanneer de workshop vol zit, wordt men op een wachtlijst geplaatst.

Opgave en verdere informatie bij Irma Kokx, e-mail: ipa.kokx@gmail.com

Chrit Merckelbagh, IVN Maastricht

Een vleermuis in huis

Het wordt weer zomer en daarmee breekt de periode aan dat er vaak vleermuizen in woningen gevonden worden. Soms veroorzaken deze vleermuizen

overlast of hebben bewoners vragen over deze bijzondere dieren. Soms ook worden vleugellamme of dode vleermuizen gevonden. De zomer is de tijd dat de kwetsbare kraamkolonies zich manifesteren en vanwege deze kwetsbaarheid is voorzichtigheid geboden.

Het Limburgse netwerk vleermuiswerkers is ingesteld om snel ter plaatse te zijn en voor vleermuizen en bewoners goede oplossingen te vinden. Lokale vrijwilligers gaan zo nodig ter plekke de situatie onderzoeken om zo de beste oplossing te vinden. Dat is erg belangrijk want vleermuizen krijgen maar één jong per jaar.

Een kolonie die verstoord wordt, komt niet zomaar terug. Niet alleen jammer voor de vleermuizen maar ook voor mensen. Vleermuizen zijn uitstekende insecteneters en ruimen zo 's nachts grote hoeveelheden insecten.

Wil je in contact komen met de vleermuiswerker in jouw buurt? Kijk dan hier:

www.vleermuis.net/vleermuis-gevonden/deskundige-in-de-buurt-vleermuizen-343/limburg

Esmée Eussen | Jun 3, 2019 | IKL Nieuws

IVN routeapp staat live

Samen met de IVN-afdelingen en de inzet van onze vrijwilligers en een intensieve samenwerking tussen de IVN Stichting en Vereniging is het afgelopen jaar de app IVN routes gerealiseerd. De app is oktober 2018 live gegaan. Inmiddels staan er 110 routes in heel Nederland in de app en elke week komen er nieuwe wandelingen en fietsroutes bij. Alle IVN Routes zijn offline te gebruiken nadat de route is gedownload. Via het zoekscherm kun je een route zoeken aan de hand van diverse criteria. Zo zijn er fietsroutes, wandelroutes en specifieke routes voor bijvoorbeeld kinderen en ouderen. Daarnaast kan er gezocht worden op verschillende onderwerpen zoals stadroutes, paddestoelen- en/of strandroutes en meer.

De app "IVN routes" is te downloaden in de appstores: .Google Play store en Apple Store.

Uit: IVN ContactRoep Zomer 2019

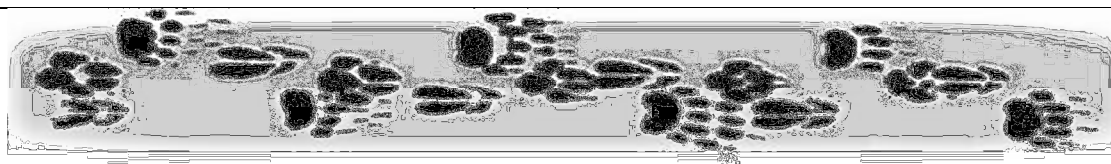
Digitalisering (herinnering)

Indien u uw e-mail adres doorgeeft aan de secretaris kunnen we u ook tussendoor van activiteiten op de hoogte brengen. Ook De Wissel krijgt u dan, in kleur, via email binnen.

Daarom de oproep om indien je voorzien bent van een e-mailadres dit aan onze secretaris Jacques Piters door te geven. Het adres is

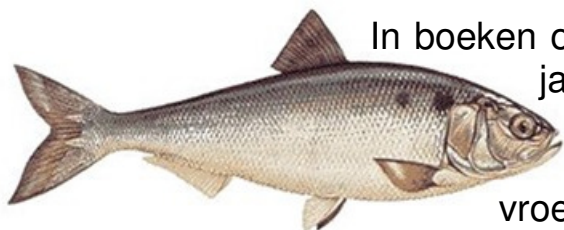
jacques_piters@hotmail.com (let op _ streepje tussen jacques en piters!)

Het bestuur

VISKES VANGE (26)

De Elft of Meivis ("Meejvis")

In boeken over Eijsden, zoals het boek over "90 jaar Zinkwit" (1960) of de "Rode Draad" van Harmonie Ste. Cécile (1980) wordt vaak ingegaan op de visserij op de Maas in vroeger eeuwen. De visrechten waren in de Middeleeuwen door de Luikse Prins-Bisschop verpacht aan de

inwoners van Nivelles, aan de overkant van de Maas in het huidige België. Nivelles was een heerlijkheid waartoe ook Lixhe en Lanaye behoorden.

De inwoners van Eijsden en Caestert visten echter ook in de Maas. Dit werd door de vissers uit Nivelles en Lanaye als stroperij gezien en ze beklagden zich hierover bij de Prins-Bisschop van Luik. Na vele jaren van conflicten vroeg de voogd van Nivelles zelfs of de Prins-Bisschop niet aan de Gouverneur van Navagne (de Elvenschans) kon verzoeken of deze met zijn kanonnen een einde kon maken aan de stroperij. De brief met het verzoek is daadwerkelijk geschreven aan de Gouverneur. Of er ooit geschoten is met kanonnen, blijkt niet uit de historie, maar het vissen op de Maas bleef praktijk bij de inwoners van Eijsden en Caestert. Dezen werden hierin gewoonlijk gesteund door de Heren van Eijsden. Hierin speelde op het laatst ook nog mee dat Eijsden "Staats" was en Nivelles "Luiks". Er werd, naast op Zalm en Snoek, gevestigd op Elft ("Meivis").

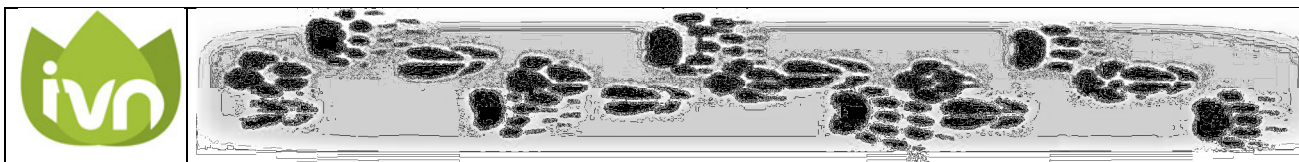
De naam

De Nederlandse naam is "Elft". Duits: "der Maifisch"; Engels: "Shad"; Frans: "la Alose".

"Elft" is volgens de taalkundigen afkomstig uit een Germaanse wortel ("albit"), die "wit" betekent. Veel visnamen hangen samen met de zilverachtige kleur die men ziet bij de betreffende vissen. "Meejvis" (Eijsdens, en als "Meivis" wijdverbreid in ouder Nederlands) wordt gebruikt voor de Elft en andere vis die in mei wordt gevestigd (zoals ook de Fint, Geep en Haring).

Elft en Fint: Haringachtigen

De Elft is een haringachtige (uit het geslacht "Alosa"), net zoals de Fint. Normaal gesproken zwemt de Elft in zee, maar in het voorjaar zwemt de soort de rivieren op om er in de bovenloop en in beken te paaieren. De soort verdween uit de Maas en Rijn door de bekende factoren: watervervuiling, het aanbrengen van stuwen, kanalisatie en het verdwijnen van de paaigronden door baggeren en dergelijke. De Elft verschilt van de Fint door het aantal stippen op de zijkant. Bij de Elft zien we meestal 1 tot 3 stippen achter de kieuen, bij de

Fint zien we 5 of 6 stippen op de zijkant. De Elft kan wel 80cm lang worden en is zijdelings afgeplat. De Fint wordt ongeveer 55cm. Ook de kieuwen verschillen (inwendig) van elkaar. Kruisingen tussen de Elft en Fint hadden bij de binnenvissers de bijnaam "papzak".

Levenswijze, voortplanting en herintroductie

De Elft leeft voornamelijk in de zee. In het voorjaar trekken (trokken) de Elften de rivieren op tot de bovenloop. In Frankrijk zijn er nog rivieren waar dit gebeurt. Bij het paaïen worden de eieren in het water afgezet en zakken naar de bodem. De larven eten eerst de dooierzak op en voeden zich daarna met plankton. Ze verplaatsen zich in de zomer richting riviermondingen en gaan in de herfst de zee op, om verder op te groeien. In zee wordt voornamelijk dierlijk plankton gegeten. Na een jaar of 3 is de Elft paairijp en trekt weer de rivieren op.

De Elft is een wettelijk beschermde vis. Tegenwoordig worden er jonge, gekweekte Elften uitgezet in de Rijn om een nieuwe populatie te laten ontstaan. De rivier wordt weer meer natuurlijk gemaakt en er worden vistrappen aangelegd. Men hoopt dat er zo weer levensvatbare populaties van Elft (en andere verdwenen soorten vis) komen.

Consumptievis

De Elft was vroeger een geliefde vis om te eten. Vooral in Duitsland was dit het geval. Er werden plaatselijk langs de Rijn zelfs feesten gehouden vanwege de Maifisch. De Elft is een enigszins vette vis, die ook gerookt werd en dan als delicatessé gold. Citaat uit het jubileumboek van harmonie Ste. Cécile "de Rode Draad" (1980): *"In mei stond de Maas stijf van de vis. Zelfs de Zalm kwam stroomopwaarts tot voorbij Eijsden. Er werd grif twee gulden per kilo voor betaald. Ook de Elft –in Eijsden bekend onder de naam "Meivis"– was in 1880 prijzig. De grootste onder de haringachtigen kwam in het voorjaar eveneens de Maas op om er te paaïen. "Het eerste onweer in maart pakt de Elft bij zijn staart", luidde het spreekwoord. In viswinkels in Venlo was de "rivierharing" in het voorjaar van 1880 in een mum uitverkocht. De kopers waren voornamelijk Duitsers. Door de lage waterstand van de Rijn werd er nauwelijks nog Elft gevangen. De Duitsers betaalden vlot 70 cent per kilo; een recordprijs. Het loonde zich derhalve om op de Maas te vissen. Zelfs vissers uit Brabant wierpen bij Eijsden hun netten uit".*

Jacques Piters

BIJZONDERE WAARNEMINGEN

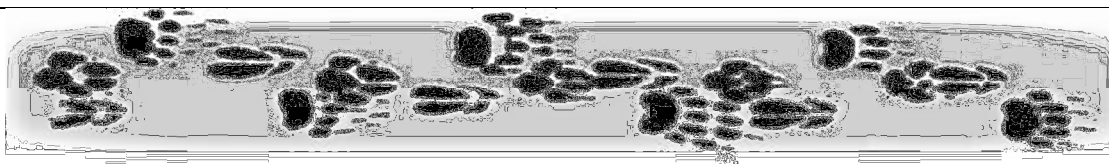
- 28.02 Afgelopen dagen trokken de Kraanvogels massaal noordwaarts over oostelijk Zuid-Limburg. Onze Maasvallei negeerden ze. Vooral uit de

omgeving van Wahlwiller zijn er meldingen. Ik wordt bijna omver gelopen door een Steenmarter en ietsje verder heb ik een Egel voor mijn voorwiel.

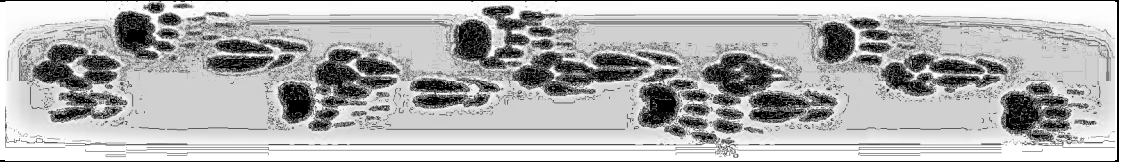
- 05.03 Mijn eerste bloeiende Maarts Viooltjes langs de Kasteellaan.
- 06.03 Al enkele plukjes kikkerdril in plassen in de Daor. Ook Maarts Viooltjes en Klein Hoefblad laten zich bloeiend bewonderen. Het Speenkruid is nog overwegend groen. Overal sprietjes van Daslook. In de lucht Buizerd, Torenvalk en Havik.
- 08.03 Met Jo e.a. een Ardennentocht gemaakt vanuit Solwaster. Voor mij bekend terrein met toch een heel ander begin. Eerst kilometers vals plat omhoog over diverse wegen. Daarna kilometers rechttoe rechtaan over soms onbegaanbare bospaden. Toen afdalen en een zwaai naar het stroomgebied van de Hawwe, de Sawwe en de Statte. Met bezoek aan de Dolmen en de rotsformatie van Bilisse. Als slot langs de Statte omlaag naar ons vertrekpunt. Onderweg alle mogelijke soorten kleine vogeltjes, roepend, zingend en vliegend.
- 09.03 In Swalmen wordt een miskraam van een Das gevonden.
- 15.03 De Daorgrubbe is weer veranderd in een Daorbeek.
- 16.03 De regenval heeft de Maas gevuld. De Belgen zien zich genoodzaakt de stuw bij Lixhe te openen. Het peil in Eijsden stijgt snel. Het rondje EB is weer niet mogelijk. In het deel achter Kasteel Oost staat het water ook hoog. Het bruggetje staat zelfs onder water. Broer Jef meldt een dode Das langs de weg Visé-Tongeren ter hoogte van Houtain.
- 17.03 Hans en Giselle Brabers melden om 11.00u een dode Bever langs de Oosterweg ietsje voorbij de Köbbesweg, Inderdaad een flink exemplaar met een bloedmond. Blijkbaar door een autoband geraakt. Mogelijk is hij op pad gegaan omdat de holen onder water zijn gelopen. Mevrouw Wiersma, huiswaarts kerend van haar werk, zag het dier al 's nachts.
- 18.03 In Caestert is een melkveehouder overgestapt op akkerbouw. Dus weg afrasteringen en hagen. Over blijft een grote woestijn.
- 19.03 Een zachte avond goed voor mijn eerste levende Das van dit jaar om 19.42u op een akker in Eckelrade. Van te voren kunnen genieten van vogelgeluiden. Die hadden blijkbaar partij repetitie want alles door elkaar heen. Broer Martin ziet 2 onvolwassen en 1 volwassen Bever in de Voer. Er boven ook nog een IJsvogel.
- @ 19.03 Peter De Bie meldt: 17:30: Tussen de weg Bruisterbos-Herkenrade en Banholt: 4 Reeën open en bloot in het veld.

- 20.03 Mijn eerste Eikelmuis, in een boomholte in diepe slaap. Helaas geen fototoestel bij me! Het Maaswater is flink gezakt. De EB zijn weer begaanbaar. Er wordt een dode Das gemeld langs de weg van Honthem naar Bruisterbosch.
- 21.03 De schoonzoon van Jef Spons meldt de dode Bever van zondag 17.03 ook.
- 22.03 Dhr. Bert Merk meldt een dode Das langs de A2 in Gronsveld ter hoogte van de winkels. Ook Roger Houben meldt dat dier.
- 29.03 Mijn eerste Pinksterbloemen. Heel wat Citroenvlinders links en rechts. Tussen 19.05u en 19.25u vier harde knallen, ten noorden van de Kampweg. Jacht op in het buitengebied lopende huiskatten? Ik vind het kadaver van een Vos voor zijn hol.
- 30.03 Marie-José Creuwels ziet haar eerste jonge Dasjes van dit jaar. Nog nooit zo vroeg, vóór 1 april!
- 31.03 Mijn eerste Slanke Sleutelbloemen. Slechts enkele exemplaren op een plek waar er tien jaar geleden heel veel stonden. Ook Klaverzuring bloeit volop. Het groen van de Lelietjes van Dalen en de Salomonszegels is er ook al. Onze Vleermuizenman Ger Beckers is de volgende die een dode Das meldt, langs de Köbbesweg. Een zogend wijfje, dat betekent de zekere dood van haar jongen.
- 01.04 Ik heb dit jaar nogal wat dode Vossen gezien en gemeld gekregen. Het Belang van Limburg meldt: hondenziekte (géén hondsdolheid, een virusinfectie), duikt weer op in de grensstreek. Deze ziekte veroorzaakt hersenvliesontsteking. Voor onze honden is het probleem beperkt daar die ingeënt zijn. Wilde dieren zoals Vossen en Marters kunnen het loodje leggen.
- 01.04 Op de akkers van St. Amand is een Terragator een het werk. Het monster wordt van boven gevuld met mest en van achteren woelt het de aarde om en spuit de mest erop. Injecteren noemen ze dat. De mest komt zo onder een laagje grond te liggen. Dat beperkt de geur. Na enkele dagen drogen volgt de rest van de bewerkingen met als slot het zaaien en/of planten.
- 02.04 In dat zelfde Belang staat dat er vorig jaar ruim 1600 Everzwijnen geschoten zijn in Vlaanderen. In Voeren ruim 130. Nog niet genoeg om de populatie onder controle te krijgen en de schade dus te bepreken.
- 07.04 Ik zie mijn eerste 3 jonge Dasjes van dit jaar.
- 08.04 Dhr. en Mevr. Hornstra horen om 07.45u hun eerste Koekoek van dit jaar. Er staan links en rechts al plukken Daslook in bloei.
- 09.04 In het grasland westelijk van de Oosterweg staan zowaar wat Gul-

den Sleutelbloemen en volop Pinksterbloemen.

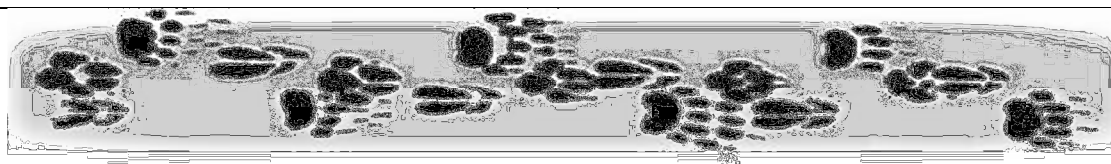
- 10.04 Een koude wind zorgt dat er geen Hagedissen op de weidepaaltjes zitten.
 - 13.04 Een éénjarig Reebokje kruist mijn weg. Het diertje ziet er alles behalve gezond uit.
 - 15.04 Bij de Molen fladdert een eenzaam mannetje Oranjetip. Een koppel Citroenvlinders is naarstig op zoek naar een plant pour faire lamour.
 - 17.04 Rond de vuursteenmijn kleurt de bodem groen (Daslook) en wit (Bosanemonen). Onderbroken door wat paars (Pinksterbloemen) en blauw (Violtjes). Er tussenin gele eilanden gevormd door de Gele Aneemonen. De Slanke Sleutelbloemen (ook geel) zijn uitgebloeid. Ook de Amandelwolfskers planten zijn present. Langs de Voerenweg wordt het eerste gras geoogst.
 - 22.04 Bij de familie Schrijnemakers in Rijckholt zijn de Boerenzwaluwen voor het 2e achtereen volgende jaar niet terug gekeerd. Einde oefening. De Witte Kwikken zijn er wel weer.
 - 23.04 Op de velden van St. Amand is de rust weergekeerd. Alles zit in de grond, nu wachten op de groei. Ondertussen proberen de Veldleeuwen het opnieuw.
 - 24.04 Er staan minder Bergnachtorchissen op mijn bekend plekje in het Plattebos. Op de Riesenbergh lijken wel meer Boshyacinten te staan. Ook links en rechts in de Daor staan losse exemplaren.
 - 26.04 Mijn eerste 3 Levendbarende Hagedissen in de Daor. Op dat vaste plekje handhaven zij zich al jaren. Op verzoek van Das&Boom een bij hen gemelde verstoring van een dassenburcht in Honthem gaan checken. Klopt, zij maken er werk van. Het Speenkruid begint al af te sterven.
 - 30.04 In het bos staan alle voorjaarsbloeiers door elkaar. Nog niet in bloei, bloeiend en ook al afstervend.
 - 01.05 Even over de grens. Zie ik zowel in Rekem als in Gelinden een Koninginnenpage.
 - 02.05 In het Caestertveld is het laatste stuk langs de Maas omheind met prikkeldraad. Waterstaat noemt het gebied nu De Uiterwaarden van de Maas. Vrije toegang overdag. Op eigen risico. Trap niet in de konijnenholen. Let op de grazers! Er is blijkbaar een pachter. Diens telefoonnummers staan vermeld.
- @ 03.05 Marianne Theunissen meldt: Rond kwart voor twaalf aan de Leentjesweg gezien een slang, soort onbekend, van ongeveer twee-en-een-halve meter lang. Foto gestuurd naar de wissel.

Redactie: Achteraf bleek dat er deze middag in Caestert (Leentjesweg en Geloeslaan) 2 wurgslangen zijn aangetroffen. Een Tijgerpython en een Koningspython. Beide zijn uiteindelijk door politie en dierenambulance gevangen. De commotie heeft uitgebreid de regionale pers gehaald. Hoe de slangen daar terecht zijn gekomen is, voor zover ik weet, niet achterhaald.

- 07.05 Uit het Gerendal worden al bloeiende orchideeën gemeld. Met veel moeite vind ik op Snoravia 8 rozetten, van een vuist hoog, van Soldaatjes. Wel al met bloemknop. Een weekje zon zal wonderen doen. Dat geldt ook voor mijn Bergnachtorchissen. Twee Koekoeken roepen tegen elkaar op. Een bijzonder fraaie Fazanthaan laat zich zien en horen.
- 08.05 John Wiersma meldt een dode Das langs de A2 bij de verkeersbrug van Moelingen. De teller van de bij mij bekende dode Dassen in Limburg staat al op 39.
- 09.05 Langs de Keerestraat, aan het begin van de Helweg, is het Wijn-domein Riesenbergh in eerste aanleg.
- 10.05 Op de Hiereberg ook weer een tweetal Levendbarende Hagedissen. Die overleven daar al ruim 25 jaar. De Hazelwormen laten zich (nog) niet zien. Met veel moeite vind ik enkele Grote Keverorchissen. 10 tot 15 jaar geleden stonden er daar tientallen. Ook de Eenbessen gaan achteruit. Langs de Kampweg ligt een dode Eekhoorn.
- 13.05 Op Snoravia nu binnen een strook van 20m bij 20m een 30-tal bloeiende Soldaatjes. De groene Keverorchissen zijn lastiger te vinden. Zowel roep van Koekoek als van Fazant. Een 10-tal bloeiende Vogelmelk planten langs de Hoolstraat in de Patiel. Ook op een particulier stukje bos vindt ik enkele planten. Plus Grote Bosmuizen, Gewone Bosmuizen en Woelmuizen. In het Europapark roept ook een Koekoek. 's Avonds dan 2 Eikelmuisen op pad (over een tak) op een dassenburcht. Helaas niet fotogeniek.
- 17.05 Met Jo e.a. een tocht gemaakt rond Sint Martensvoeren. Adhv de wandelknooppunten over van ouds bekende Voerense veldwegen en routes. Wij hielden het droog. Echter te koud voor vlinders en hagedissen. Op en neer wij kregen het toch warm. Onderweg geen sporen van de volgens de info veel voorkomende wilde dieren. Wel meer dan voldoende planten en struiken. Wat een diversiteit! Topper was de passage onder langs het Roodbos waar op een gebied dat al een aantal jaren speciaal voor de flora beheerd wordt massa's Purperorchissen stonden. Ook enkele Witte Bosvogeltjes zagen wij en het zeldzame Dalkruid. Ik vond onderweg Belemnieten en zelfs een Zee-egel. Een bezoek aan Jetteke zat er helaas niet in.
- 18.05 Koninklijke belangstelling voor cultureel erfgoed Basse Meuse en Eijsden! Onder de klanken van Waalse Cramignonmuziek fladdert zowaar een Koninginnenpage over het Vroenhof. *Zie verder op pagina: 13*

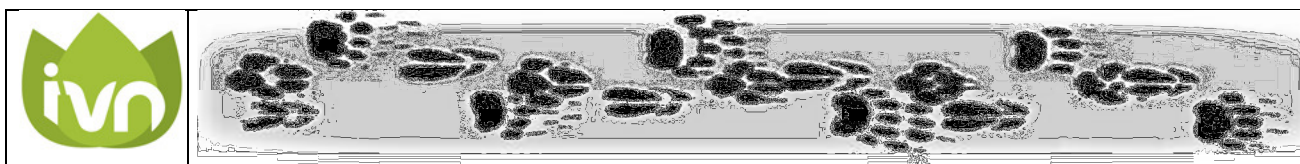

DE BIELEMAN

*Hiej staon ich dan
 Wie eiene echte bieleman.
 Ich leíp vreuger ummer veurop
 Mit eíne kolbak op de kóp.
 Ich kóm oet de tied van de reformatie,
 Doe zörgde buim euver de weag veur consternatie
 Veer maakde dae dan weíjer vrie,
 Mit de angere van de sjötteríe.
 De precesse koosj dan weíjer door,
 Mit de herremeníe en 't maagdekoor.
 In dean tied brachte v'r oos Leven Heer
 op sacramentsdaag gaer die grote eer.
 Luípers van zaegmael, blóume of zandj,
 Ware baeter dan versperinge van enj bes kantj.
 Wo is dae tied toch gebleve?
 D'r wurd alleín nog van geschreve.
 De precesse trók soms nog waal,
 mer de stroate zeen zo kaal.
 Kamers sjeite, gans vruíg in de mörge
 me moosj dan veur 't sere gaon zörge.
 Op de stroat en veur jeder hoës,
 Dan vuilde Oos Leven Heerke zich 't baeste thoes.
 Päälkës, luípers en rösaltaore,
 En al die luuj die bie de precesse waore,
 Dat zeet g'r noe niet meer.
 Hae luíp bekans alleín, Oos Leven Heer.
 Es de bronk trok dan waas get oet,
 Euveral brende kaerse, veur jeder roet.
 In ndaen tied heíle v'r 't in ere,
 Mer noe zeen ze 't aan 't verlere.
 Ze sjtoan waal mit filmcameraas in de hénj,
 Naeve de waeg aan beits kenj.
 De waeg houf ich niet meer vrie te maken,
 Mer wilt geer noe same mit mich wake,
 Dat 't bietje precesse dat noch besjteit
 Niet wie ein paoskaers oet geit.
 Hauwt ze oms herenwíl in ere
 En laote v'r toch same probere:
 Dít awt Limburgs gebroek te spare
 En 't veur oos kenjer bewaare.*

Peter Camps (oet: KAL EUVER VANAL; noord limburgs dialect 1980)

AGENDA 2019

Lezingen

Het "Wandelschema" & "Korte Tour"

19 juni	Door het Gulpdal vanuit Slenaken, 11km, KT181	11.00uur
17 juli	Langs de IJzeren Rijn en Rode Beek, 9km, KT 136	11.00uur

Het programma is samengesteld door José Goessens, Marianne Theunissen, Betsie van der Put en Anne van Santen. Vertrek Cultureel Centrum 11.00 uur via carpoolsysteem. Bij elke weersomstandigheid.

Bijdrage onkosten chauffeur € 2,50 per persoon, ongeacht de afstand. Deelname aan deze wandelingen geschiedt op eigen risico. Wandelingen zijn geschikt voor een ieder die goed ter been is. Wij gaan er vanuit dat iedere chauffeur een eigen inzittende verzekering heeft.

Anne van Santen, tel. 043-4094672, asvansanten@home.nl

Programmaoverzicht 2019 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten

Datum	Tijd	Activiteit	Vertrekpunt/ locatie/contact
half april-eind juni*		Controle uilenkasten	Philippe/Frans
15 mei-15 juni*	06.30	2 ^e MUS-telling	Ed/Thérèse
JUNI			
Zondag 9	08.00	Excursie Grauwe Klauwier	
15 juni-15 juli*	19.30	3 ^e MUS-telling	Ed/Thérèse
JULI			
13 juli-27 juli*		Huiszwaluwtellingen	Thérèse
AUGUSTUS			
Zondag 18		Gezinsdag	Terhorst
Zaterdag 24	08.00	Seizoenstelling	Eijsder Beemden
SEPTEMBER			
Zondag 1	08.00	Excursie Brunssummerheide	
OKTOBER			
Zondag 6	08.00	Excursie Savelsbos	Lydia/ Thérèse
NOVEMBER			
Zondag 3	08.00	Excursie Wijverheide	Lydia/ Thérèse
Zaterdag 23	09.00	Seizoenstelling	Eijsder Beemden
DECEMBER			
Woensdag 18	09.00	PTT-telling Meerssen	Lydia/ Thérèse/Ed
JANUARI 2020			
Dinsdag 7	19.30	Nieuwjaarstreffen	School Kampweg

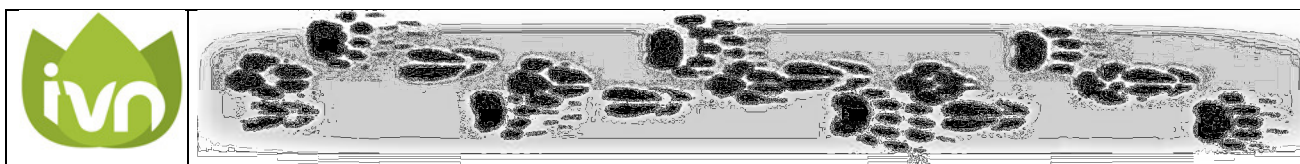
* Exacte datum en tijd te bepalen door teller(s)

Wil je deelnemen aan een excursie (behalve die naar de Eijsder Beemden), meld je dan s.v.p. aan bij Ed Bayens (ed_bayens@yahoo.co.uk; tel. 4091024).

Telefoonnummers:

Ed	409 10 24	Philippe	457 23 70	Frans	409 12 83
Lydia	361 58 05	Thérèse	408 54 10		

Aan de activiteiten van de vogelwerkgroep kan in principe elke IVN'er deelnemen. Hebt u belangstelling om vogelaar te worden? Bel!

Ed Bayens

Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)

Ook in 2018 gaan we weer iedere laatste vrijdag in de maand op pad om planten en bomen te bekijken. We vertrekken steeds om 13.30 uur (tot 16.00 uur) vanaf verschillende locaties. Het programma bespreken we in januari. Inlichtingen: Annemie Speckens, 043-4092623, annspeckens@kpnplanet.nl of Anne van Santen, 043-4094672, asvansanten@home.nl Dus als je mee wilt lopen dan mail even.

TdJ

Cursussen 2019

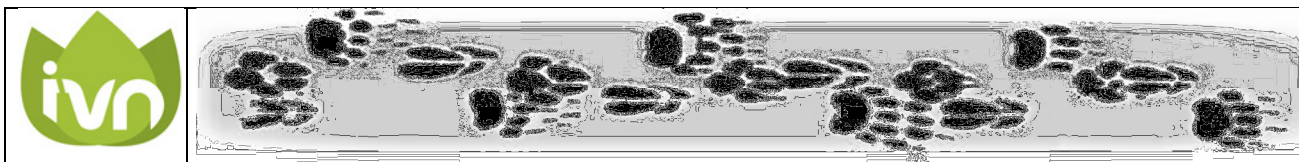
datum	locatie	onderwerp
n.t.b.	Dassenburcht	Presentatie John Wiersma

Onderwerp, spreker en plaats wordt bekend gemaakt via de plaatselijke pers en op de site van ons IVN. Hebben wij uw mail adres dan ook per mail.

De zaal is open vanaf 19.30 uur en wij beginnen stipt om 20.00 uur. Inclusief pauze tot 22.15 uur. Voor leden gratis, niet-leden betalen € 3,-.

BIJZONDERE WAARNEMINGEN *vervolg van pagina: 10*

- 18.05 Langs de Oosterweg, ietsje zuidelijk van de Köbbesweg, ligt al 2 dagen een dode Das.
- 20.05 Langs het Rijckholter bos eten de koeien Daslook! Een rode lijst soort! 2 Reeën steken de Rijksweg over op weg naar het terras van Café De Zwaluw. Dat zit bomvol. Dus terug naar het bos. De evolutie moet het niet gekker maken. Slechts 3 Bergnachtorchissen zijn tot volle bloei gekomen.
- 25.05 Twee dezelfde personen melden op waarneming.nl een dode Das tussen Banholt-Terhorst en een dode Das langs de A2 in Gronsveld. Wandelkameraad Jacq Theunissen meldt die Das langs de A2 ook, plus nog een op Kattenrot. Dat zijn er 3 op 24 uur tijd in onze contreien.
- 28.05 Het bruist van de activiteiten op het Industrieterrein Zuid in Maas-tricht, voorheen Eijsden. De bekende koekjesfabriek staat er al een tijdje. Een nieuwe blokkendoos staat al recht. Aan de oostkant langs het spoor is een reusachtig wateropvang bassin aangelegd. Het regenwater van de diverse gebouwen wordt hier naar toe geleid. Een milieumaatregel dus.
- 29.05 Langs de Graaf de Geloeslaan ligt een dode Das, een jaarling. Mogelijk de (enige?) bewoner van de burcht in het park van Kasteel Eijsden. Langs de Schelbergsweg zie ik een Levendbarende Hagedis. Die houden daar nog steeds stand. De vroege kersen hebben al een flinke bloes. Prompt vind ik kersenpitten in de dassenpoep.

- 31.05 Even naar Visé. De Pam Pam is, gelukkig voor de liefhebbers, weer open. Taverne Jean is niet dicht geweest. Ik loop van de Rue Haute omhoog door de Rue Raskinroy en via de Rue Dossin weer omhoog naar de Place de la Collegiale. Het laatste stukje overgebleven Middeleeuwen van Visé. Ouderwetse kasseien. In een grijs verleden zag ik hier Hagedissen op de muren. Vandaag dus niet. De kans is klein dat die diertjes hier overleefd hebben. Ook merkwaardig, op de Maas bij de brug van Devant le Pont geen watervogels. Zelfs geen Ganzen.
- @ 13.06 Peter De Bie meldt: rond 8:30uur zien we op midden op de rijbaan van de A2 in noordelijke richting bij Rijckholt (op het tunneltje van de Kooiestraat) een dode Das.

Jean Creuwels, met dank aan de melders

Lente 2019. April doet wat hij wil. Zomer begint warm.

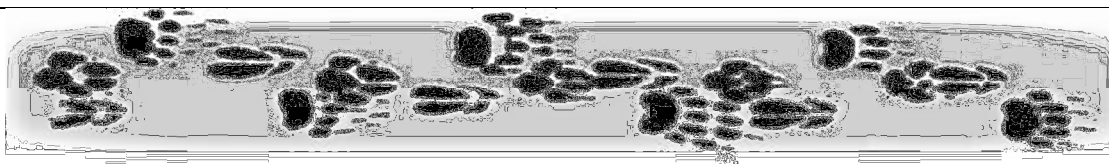
De weerkundige lente begint dit jaar rond de Vastelaovend, in Eijsden "Vasjtenaovend" geheten. Het schitterende weer van februari is dan jammer genoeg alweer voorbij.

Na bezoeken aan de optochten van Mesch, Margraten en Banholt vertrekken we op maandag 4 maart naar Binche in Henegouwen.

Carnaval kent overal ter wereld vele verschijningsvormen en ook in de tijd verandert er nog wel eens wat. In België zijn er enkele zeer bijzondere traditionele vieringen. Te denken valt hierbij aan "Laetare" (Halfvasten) in Stavelot met de "Blancs Moussis". De Blancs Moussis zijn gemaskerden met een lange roodoranje neus, gekleed in witte monnikspijen met kap. Ze slaan om zich heen met varkensblazen, bestrooien de toeschouwers met confetti en maken daarbij een grommend keelgeluidje.

Carnaval in Binche is zelfs uitgeroepen tot Unesco werelderfgoed. Wie zich erin verdiept zal begrijpen waarom. Er is sprake van een hele reeks vaste tradities en de ongeveer 1000 "Gilles" hebben een indrukwekkend kostuum met koperen bellen eraan. De hoeden zijn getooid met Struisvogelveren en men danst op houten klompen. Tijdens de "cortège" op "Mardi gras" worden er door alle deelnemende groepen vele bloedsinaasappels naar het publiek gegooid. Het publiek is tijdens deze stoet amper verkleed en heeft slechts kleine herkenningstekens opgespeld (zoals corsages met gele Mimosa en daarbij een roos; deze worden overal aangeboden). Tip voor bezoekers van elders: past u aan, ga op in de massa en geniet van de indrukken.

Aswoensdag 6 maart, vleesloze dag, de Poolse rolmops (in zoetzure marinade met tomaat) gaat er goed in. In plaats van carnavalisten trekken nu 's avonds padden over straten en wegen.

Zondag 10 maart. Zeer sterke windstoten, het tuinmeubilair vliegt in het rond. Bij de Bron kom je ofwel niet tegen de wind in gelopen, ofwel je waait weg. Tot in Midden-Limburg (Ell) worden windstoten van 120km per uur gemeten (dat is orkaankracht). Dat is daar nog niet eerder geconstateerd. Een bezoek aan het Belemnietenkerkhof bij Slenaken is deze keer succesvol. Mijn eerdere zoekpogingen leverden geen fossielen op, maar nu wel (met dank aan het gidswerk van Maarten en Peter). Buiten een halve kilo löss aan mijn wandelschoenen kan ik bijna 60 Belemnieten mee naar huis nemen. Ongeveer de helft heeft de spitse punt er nog aan. Eén exemplaar is op een bijna kunstzinnige manier verweerd. Er zit een regelmatig patroon van "putjes" in. Zoals we weten zijn Belemnieten "versteende inktvisstaartjes", bij ons meestal stammend uit het Krijt-tijdperk. Tijdens mijn jonge jeugd vond ik ze wel na de baggerwerkzaamheden in de Maas, echter je moest in Eijsden meestal lang zoeken om een mooie Belemniet te vinden. Af en toe maar een klein stukje van een Belemniet vinden was meer gangbaar aan de Maas.

Maandag 11 maart. In de vroege ochtend valt er in hoog Zuid-Limburg een laagje (natte) sneeuw van enkele centimeters.

Woensdag 13 maart. Nog steeds onaangenaam weer met veel wind, regen, hagel, natte sneeuw en zelfs onweer in geheel Limburg.

Vrijdag 15 maart. Zware buien teisteren Limburg.

Zaterdag 16 maart. Nog steeds winderig, maar droog. "NLDoet" op de Waardhoff. Met medewerking van de Lions Club en IVN. Er wordt stevig gewerkt en het is gezellig. Het Landgoed groeit steeds meer wat betreft de natuurwaarden. De poelen in aanleg geven een hoopvol beeld. Tineke vertelt over de Kolibrievlinder die ze op 15 februari in de tuin zag, op Krokussen. Afgelopen winter hebben heel wat Kolibrievlinders in Nederland overwinterd.

Bij terugkomst zie ik dat "de Maas fleenk gewaase is". De dijk aan de Trichterweg steekt nog maar weinig boven het water uit.

Zondag 17 maart. De Maas zakt alweer en er is veel drijfvuil. Vroeger werd er dan gejut op "fermêtte" (houten stuwpalen uit België), maar dat is er nu niet meer bij. De dikke Canadese Populier bij het Kasteel staat nog steeds rechtop, ook na de storm. Diverse andere Canadassen langs de Voer hebben averij opgelopen, zoals ook de "Diekke Bòòm" vaak is overgekomen.

Zondag 24 maart. In Maastricht is een deel van de stadsmuur nabij de "Vief Köp" ingestort. Restaureren maar weer...

Het is wandelweer! Op het terras van "Ons Krijtland" in Epen staan bloembakken, volledig opgemetseld met fossiele Zee-egels uit het Krijt. Er vliegt een vers witje. Zou het een Scheefbloemwitje kunnen zijn? De eerste generatie van het jaar heeft niet altijd heel duidelijke kenmerken. De foto wordt beoordeeld door de Vlinderstichting en het blijkt een mannetje Scheefbloemwitje te zijn! Maarten ziet in Maastricht een groene rups van de Huismoeder (nachtvlinder).

Dinsdag 26 maart. Rode Eekhoorn in de Graaf de Geloeslaan. De winter-vacht is eerder bruin dan roodbruin. Lezing Ivo Ramaekers over wilde bijen in Limburg. Als specialist weet Ivo de toehoorders van begin tot eind te boeien. We vernemen dat Limburg het grootste aantal soorten van de Nederlandse provincies herbergt. Ook de zeldzamere soorten zijn hier goed vertegenwoordigd. Er bestaat zelfs een hommelse soort met de naam "Limburgse hommel". Deze is jammer genoeg op dit moment verdwenen uit Nederland. Hopelijk komt ze nog weer eens over de grens Limburg binnen. Er liggen kansen voor de wilde bijen indien er gerichte beheersmaatregelen worden genomen. Het warmer wordende klimaat kan ervoor zorgen dat er nieuwe soorten bijkomen.

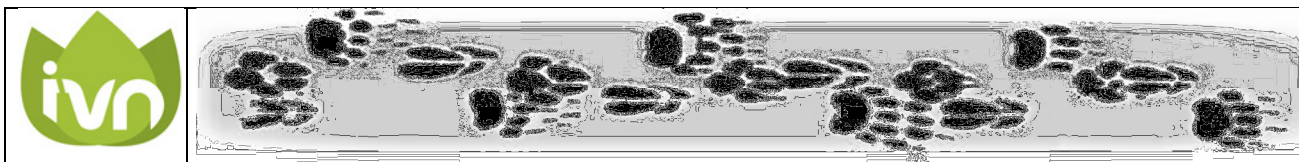
Zondag 31 maart. De klok is "om". Na 2 zonnige zeer zachte dagen is het nu wat frisser, ook met zon. In het Savelsbos bloeien de Bosanemonen en er vliegen Oranjetipjes rond op de nieuwe open plek schuin tegenover de camping aan de Bosrand. Een Boomklever wordt gezien, deze tikt hoorbaar op de bast van een boom.

Maandag 1 april. Pinksterbloemen in de wegbermen bij Nieuwstadt. Bonte Zandoogjes bij Grashoek (Midden-Limburg). In 2 jonge Eiken zitten galappeltjes van de Knikkergalwesp. De galappels zijn inderdaad net kniekers ("huibe"). Het bemande ruimtestation ISS is om 21.50u te zien als een bewegende "ster". Dit wordt veroorzaakt door de zonnestraling van de voor ons ondergegane zon. Nadat ik iedereen vooraf had ingelicht over het verschijnsel, vergat ik zelf te gaan kijken.

Dinsdag 2 april. Bij het kantoor van het IKL in Nieuwstadt is een koppeltje Goudvinken te zien. Vanwege de roodachtige kleur van het mannetje wordt deze soort in Limburg "Bloodvienk" genoemd.

Vrijdag 5 april. Een Fazanthaan is goed te zien bij Bruisterbosch.

Zaterdag 6 april. Volta Classic, de opvolger van de "Hel van het Mergelland". De wielrenners en wielrensters hebben goed weer. Jenny ziet Oranjetipjes in de Banholtergrubbe. In de Kapittelherenstraat in Eijsden vliegt al een Kolibrievlinder. In de Steegstraat in Caestert vliegen Wolzwevers, die voor het ongeoeffende oog wel een klein beetje op Kolibrievlinders lijken. De Bevers in de Voer zorgen voor wisselende waterstanden. Zo ziet de natuur er uit zonder ingrijpen van de mens. De Groene kikkers in de Bron beginnen met de repetities voor de samenzang.

Zondag 7 april. De vijver bij de "Vief Köp" in Maastricht wordt deels leeggepompt. Dit in verband met het herstel van de ingestorte stadsmuur. De vijverbodem is goed te zien in het ondiepe water. Ook de bodemvissen zijn goed te zien langs de kant. Het lijken wel Riviergrondels of Rivierdonderpadden. Tegenwoordig is het echter waarschijnlijker dat het Donaugrondels zijn. Op deze vijver leerde ik overigens een beetje schaatsen in de jaren '60, samen met Ma.

In de ENCI-vijver is een mooie jonge Snoek te zien (circa 25cm). Ook Alpenwatersalamanders komen voor op de Belgische en Nederlandse berg. Ik zag een mannetje en een vrouwtje in een poel. Boswitjes waren er ook al bij. Op de Vroenhof is er de binnenkomst van de toerrijders van de Volta Classic. De zon schijnt fel en het is warm (20°C). De toerrijders doen zich tegoed aan grote glazen witbier uit het Beierse Erding. Dat levert een gezellig plaatje op.

Donderdag 11 april. Aan de Trichterweg staan alweer de eerste paarse Seringen in bloei.

Vrijdag 12 april. Steenkoude wind. Winterse temperaturen.

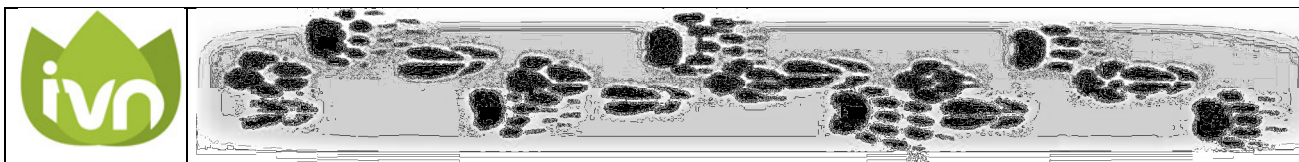
Goed nieuws voor de Wasbeer. Op korte termijn wil de Provincie deze dieren op gaan vangen in plaats van afschieten.

Zaterdag 13 april. Nachtvorst in het hele land. Af en toe zonnig, maar koude Noordoostenwind ("Beis"). Het lijkt of er bloesembladjes over de Vogelzang waaien, maar het zijn sneeuwvlokken. April doet wat ie wil.

Maandag 15 april. De wind is gedraaid naar Oost. Het weer verbetert zinderogen naar 17° à 18°C.

Dinsdag 16 april. Bezichtiging vistrappen bij de stuw van Lixhe. "L'échelle à poissons du barrage de Lixhe". Georganiseerd door NEOS Voeren. Er werd begonnen met een film in het ontvangstgebouwtje, waarvan ik het bestaan nog niet wist. Daarna werd er langs een glazen wand gelopen waarachter je kleine visjes zag zwemmen. Op de bodem een grondel, zo te zien één van de nieuwe soorten Donaugrondels. Vervolgens werd er buiten langs de vistrappen gelopen en daarna nog langs de meanderende Berwijn. Het gehele verhaal was in het Frans, dus dat was extra goed luisteren. Gelukkig kon de leider van NEOS af en toe een vertaling geven. De hoofdmoot van het verhaal ging over de inspanningen om de Zalm terug te halen naar de Maas en zijrivieren. Uiteraard gaat het dan ook om het herstel van het gehele ecosysteem van de rivier. Er zijn vele waarnemingen in de vistrap. Er zou zelfs al een Meerval van 1.80m bij de trap zijn gesignaleerd! Bij het "Strand van Moelingen" (de monding van de Berwijn) viel de dikke schelpenlaag op. Allemaal schelpjes uit de Maas en Berwijn, zoals Korfmossels.

Mensen uit de Voerstreek (inclusief Eijsden) spreken overigens liefst over "de barrage" als ze het over de stuw hebben. Zoals we weten ligt Eijsden ook in de Voerstreek, de Voer komt bij Mesch Nederland binnen, stroomt vervolgens via het Withuis door Hoog- en Laag-Caestert en mondt bij Kasteel Eijsden uit

in de Maas.

Op de terugweg Zwarte Wouw bij de rij Populieren van Laag-Caestert.

Goede Vrijdag 19 april. Warm lenteweer. Het lijkt of de zomer alweer is losgebarsten met temperaturen van rond de 25°C in Brabant en Limburg. Een opmerkelijke overeenkomst met 2011. Toen was er ook een zomerse Goede Vrijdag en Pasen.

Zaterdag 20 april. Buurman Lambert vertelt naar aanleiding van het verhaal van de vistrappen over zijn vangst van een Meerval van 2.08m in de Maas. Ook een Kopvoorn ("Maon") van 58cm is het vermelden waard, net zoals grote Roofbleien. De concorderende Groene kikkers in de Bron trekken erg veel bekijks van mensen, vaak met kinderen.

Paasmaandag 22 april. Levendbarende Hagedis bij het Geologisch monument aan de Banholtergrubbe.

Dinsdag 23 april. Er zweeft veel fijn Saharazand (stof) in de hogere luchtlagen. Dit is merkbaar aan de gelige kleur van de lucht. De Seringen aan de Vogelzang verspreiden een zoete geur ("de ruuëk van de Meiblonne").

Woensdag 24 april. Het is inmiddels weer zo droog dat de löss van de aardappelruggen opstuift in Berg en Terblijt op het plateau.

Jeannine Piters ziet een Meikever in Hoog-Caestert. De Meikever was vroeger overvloedig aanwezig en er werden spelletjes mee gedaan door de kinderen. Hij komt ook voor in spreekwoorden, bijvoorbeeld "telle wie 'nne Meikever". De bewegingen van de kever (voordat deze opvliegt), lijken erop of er iemand zit te tellen. In dit spreekwoord wordt niet het dialectwoord gebruikt, dat van dorp tot dorp kan verschillen. Zo is een Gronsveldse naam "Muüle-ner", Eijdsens is "Klaeëvermejs" en Moelings is "Bizauw" (overgenomen uit het Waals).

Vrijdag 3 mei. Aan de Leentjesweg in Caestert wordt een Koningspython gevonden, terwijl daarnaast een Tijgerpython wordt aangetroffen aan de Graaf de Geloeslaan. Hoewel de slangen niet giftig zijn, is dit natuurlijk een ongewenste situatie.

Zaterdag 4 mei. In de hoogste heuvels van Zuid-Limburg is een laagje sneeuw gevallen. Dit haalt het landelijke nieuws. De laatste keer dat er sneeuw viel in mei, was in 1979. Ik herinner me nog de zeer dikke vlokken die er toen begin mei op meerdere dagen vielen in Amsterdam, na de strenge winter van 1979.

Natuurwandeltocht van IKL met Jurgen Mingels van VTN, Cadier en Keer. Het gaat via de Koeberg, Julianagroeven, Blankenberg naar de Wolfskop. Overal dagzomende mergel, poelen voor Vroedmeesterpad en Geelbuikvuurpad, broedstoven voor het Vliegend Hert en interessante verhalen. We zien een Everzwijn, dat mank loopt, misschien door een val langs een mergelwand ter plaatse. Bij de Wolfskop komt een grote vuursteenbank aan de oppervlakte. VTN probeert de Natura 2000-gebieden met elkaar te verbinden

door het maken van ecologische corridors en "stepping stones".

Vrijdag 10 mei. Tijdens een opklaring is er een Kleine Parelmoervlinder te zien aan de "Asseweg" (in de buurt van de Köbbesweg).

Maandag 13 mei. Gele Luzernevlinder in de droge waterbuffer in Rijckholt.

Dinsdag 14 mei. Veldparelmoervlinder in Bemelen. Deze soort doet het nu erg goed in Zuid-Limburg.

Woensdag 15 mei. Nostalgie. Een oud Nederlands witbier wordt weer beperkt in productie genomen. "De Witte Raaf" uit Heumen. De kenmerkende glazen uit mijn collectie kunnen weer worden gevuld! Een witte Raaf kan trouwens ook in de natuur wel voorkomen, maar is zeer zeldzaam.

Donderdag 16 mei. Luid kikkerconcert in de bronvijver van de "Bak" in Breust.

Zaterdag 18 mei. Succesvolle "Dag van de Cramignon" in Eijsden. Maar liefst 4 harmonieën uit Eijsden, Mheer en Eben-Emael laten de aanstekelijke melodieën over de Vroenhof klinken. Het nieuwe cramignonbier van de brouwers uit Breust is een voltreffer.

Op de Sint Pietersberg laten de Argusvlinder, het Kaasjeskruidkoppje, het Bruin Blauwtje en het Bruin Dikkopje zich goed zien. Ook een mannetje van de Kleine Watersalamander is te zien in de vijver. De Kalketrip-planten trekken bekijks van een groep mensen op excursie. Jenny ziet een Tijgerslak in Banholt.

Zondag 19 mei. Ik besluit naar hele zeldzame blauwtjes te gaan speuren. Achtereenvolgens fotografeer ik Klaverblauwtjes bij de Jeker, een Staartblauwtje bij Berg en Terblijt en een Dwergblauwtje in Groeve Blom. Maandag 20 mei. Bij Hees, net over de grens bij Maastricht, worden een Monniksgier en een Vale Gier gezien. Dit zijn allebei Europese soorten, maar hier worden ze bijna nooit gezien.

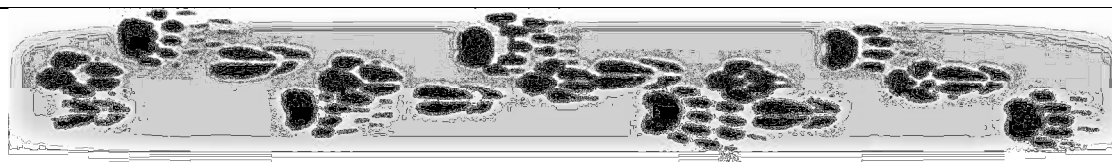
Zaterdag 25 mei. In Hellendoorn (Salland) wordt een Monniksgier gezien. Groot nieuws, maar de eerdere waarnemingen van gieren in Hees worden niet vermeld in het bericht. Minder spectaculair, een donkere rups in Bemelen blijkt van de Wachtervlinder te zijn.

Dinsdag 28 mei. Overdag in Eijsden onweer met stortregen en hagel.

Donderdag 30 mei. Hemelvaart. Bartholomeusmarkt in Meerssen, alwaar de mei-den wordt opgezet. Deze den was de avond tevoren al door de Jonkheid ingehaald met 22 versierde paarden.

Vrijdag 31 mei. Koninginnenpage op de Rode Valeriaan (Spoorbloemen) aan de M.L. Kingstraat.

Zaterdag 1 juni. Een bezoek aan de Schinveldse Bossen levert 2 Bont Dikkopjes op, een nieuwe soort voor mij! Verder zitten er in het water van een

modderig karrenspoor in het bos vele Alpenwatersalamanders. Zo'n karrenspoor heette vroeger in Eijsden "vaoërgelej". De weerkundige zomer begint met een zomerse dag van boven de 25 °C en een hoge zonkracht 7.

Zondag 2 juni. Reuzenstoet in Maastricht. Tropisch warm met 31 °C en zonkracht 7! Vooral de lopende reus uit Kontich bij Antwerpen trekt veel aandacht.

Maastricht kent inmiddels meerdere stadsreuzen, de "Govies" ("Die vaan Us"), dit zijn de politieagenten uit de "Boonte Störrem", Pieke Dassen, "d'n Ingel" en Gigantius. Gigantius gaat terug op een in 1550 vermelde stadsreus van 7m, die keizer Karel V en zijn zoon Philips II "verwelkomde" bij de Tongersepoort.

In de nacht naar maandag is er onweer met regen (12mm).

Dinsdag 4 juni. Begin van de Rolstoelvierdaagse van de Bron. Kaasjeskruid-dikkopje op het bloemendijkje langs de Maas bij Oud-Eijsden. Met 11 jaar waarnemingen op rij langs de Maas is dit hier inmiddels een standvlinder geworden. Jenny ziet een Koninginnenpage op de rode Spoorbloemen in de tuin in Banholt.

De broeierige dag van meer dan 28 °C wordt afgesloten met onweer. Aan de Maas staan mensen naar de bliksems aan de overkant te kijken en dan komt de bui met stormachtige winden aanrollen. Het opwaaiende gruis doet pijn aan de ogen. De bui trekt echter over Belgisch Limburg weg. Daar is er grote schade, net zoals in de omgeving van Eindhoven. In Rheden en Emmeloord zijn er windhozen. In Rheden spreekt men zelfs over een tornado.

Jacques Piters

Waarnemingen digitaal melden

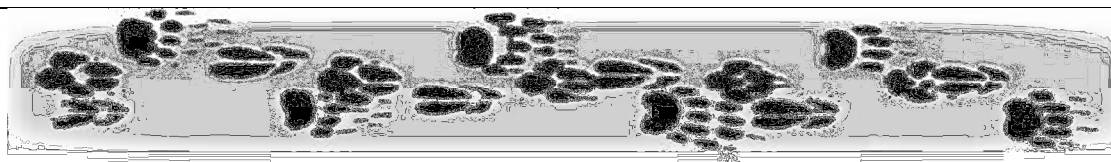
Heb je je wel eens afgevraagd waarom er voor sommige waarnemingen een "@" staat in plaats van een "•"? De waarnemingen met een "@" worden via mail gemeld bij de redactie. Op de homepage van de IVN-website staat een knop waarmee snel en nauwkeurig waarnemingen gemeld kunnen worden bij de redactie. Ik zou zeggen: hebt wat bijzonders gezien, gebruik dan die functie (<https://www.ivn.nl/afdeling/eijsden/waarnemingen>).

PDB

AAN DE DEELNEMERS NATUURWERKDAG NLDOET, ZAT 16 MRT 2019

Beste IVN'ers + actieve natuurbeschermers,

Hartelijk dank voor jullie deelname aan de Natuurwerkdag NLdoet 16 maart in het particuliere natuurgebied De Waardhoff in Mesch. Ook dank voor de inzet van het cateringteam: Adri, Sia en Edo. Wij organiseren 2 x per jaar (NLdoet maart/ 1e zaterdag november) een natuurwerkdag in De Waardhoff. Fijn dat

jullie er (weer) waren om te helpen bij het ontwikkelen van de natuur in Mesch dicht bij huis.

Zaterdag 16 maart waren er ca. 47 deelnemers aanwezig, o.a. leden van 3 regionale Lionsclubs, leden van IVN-Eijsden, IVN-Bunde) en uit Maastricht en de familie Stoffer met 5 man.

Wij hadden dit jaar weer veel geluk met het weer op de NLdoet-dag. Het bleef droog en de zon was er ook.

De meeste deelnemers hadden hun auto geparkeerd bij de Laathof in Mesch, dus hadden al een leuke wandeling met stevige klim in de benen zitten. Bij aankomst werden zij ontvangen met warme koffie en een plak ontbijtkoek. Tijdens de onderlinge kennismaking werd nog een half uur gewacht op de laatkomers voordat we de activiteiten verdeelden over 10 teams. Want enkele snoei-dames stonden al te popelen om te beginnen in de hoogstamboomgaard bij de woning. Die werden dus als eerste op pad gestuurd met een korte snoei-instructie: waar let je op en wat moet weg uit de boom. Het (tuin)gereedschap lag al klaar dus konden alle deelnemers direct "aan de slag" op de diverse locaties.

Wat is er gedaan:

1. Opruimen takken treurwilg	6. Plaatsen van 2 stalen weilandhekken
2. Snoeien hoogstamfruitbomen	7. Opruimen prikkeldraad en schapengaas
3. Plaatsen 35 acaciapalen	8. Stapelmuur bij grote poel
4. Plaatsen valkenkast op lantaarnpaal	9. Inzaaien bloemzaadmengsels
5. Redden van een omgewaaide pruimenboom	

Zie voor alle foto's en video's de website www.waardhoff.nl/ De website en foto's + video-reportage zijn gemaakt door Remco Stoffer.

Na afloop zorgde het cateringteam voor een uitgebreide lunch, zodat niemand hongerig naar huis ging. Ook werden er "sterke verhalen" verteld tijdens de lunch. Er is weer hard gewerkt in verschillende groepjes en dan gaat de tijd meestal snel.

Noteer vast de volgende natuurwerkdagen in je agenda:

Zaterdag 2 november 2019	9.00-13.00 uur (IKL landelijke natuurwerkdag)
Zaterdag 15 maart 2020	9.00-13.00 uur (NLdoet)
Vrijdag 14 maart 2020	9.00-14.30 uur (NLdoet met studenten UWC Maastricht)

Met vriendelijke groet, Johan Stoffer

LIÈGE, LUIK (2)

Luik in zijn huidige vorm dateert van 1977 toen de laatste grote gemeentelijke herindeling in België plaats vond. De stad telt ongeveer 200.000 inwoners. Ze is samengesteld uit een groot aantal zogenoemde deelgemeenten. Dat zijn vroegere zelfstandige gemeenten die bij Luik zijn

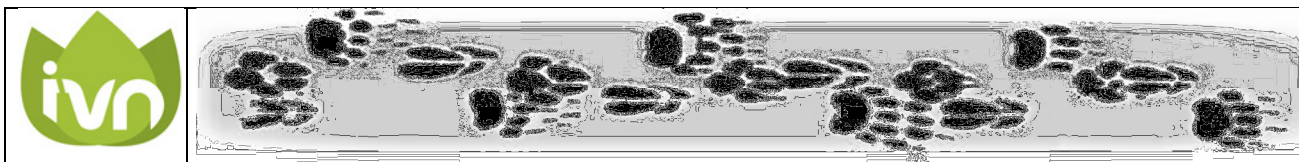

gevoegd. Angleur, Bressoux, Chenée, Glain, Grivegnée, Jupille sur Meuse, Rocourt en Wandre. Voor Eijdsense wielervrienden allen bekende namen met hun vele hellingen. Voor voetbalfans was Rocourt als de plek van het stadion van voetbalclub Royal F.C. Liège dan weer een begrip. Met de sintelbaan eromheen dan voor de wielervanaten, de plek waar de wielerklassieker Liège-Bastogne-Liège eindigde. Jupille kende zijn bekende brouwerij Pied-boeuf (van het zoete tafelbier dat wij als jeugdigen met mate mochten drinken), thans wereldwijd bekend onder de naam Jupiler.

Luik is min of meer ingeklemd tussen zijn voorsteden. Vaak weet je echt niet, of je nog in Luik bent of in een voorstad. Herstal (39.000), Oupeye (25.000), Ans (28.000), Saint Nicolas (24.000), Grace Hollogne (22.000), Fléron (16.000), Seraing (64.000) en Flémalle (26.000). Allen samen zorgen zij voor een agglomeratie van 440.000 inwoners. Luik kent vele min of meer beroemde/bekende/beruchte wijken. Die hebben ook weer onderverdelingen. Liège Centre, Amercoeur, Guillemins, Avroy, Saint Marguerite, Saint Leonard, Outremeuse, Longdoz, Laveu, Thier-a-Liege, Vennes, Droixhe, Sclessin.

Luik ligt in feite in de bedding van de Maas. Vroeger waren er meer aftakkingen deze zijn allen gedempt (19e eeuw). In gebruik als straat of bebouwd. Er zijn nu nog maar twee Maastakken. De Maas zelf en de deels gegraven Dérivation. Outremeuse heet het gebied dat ertussen ligt. Bij de splitsing van de Maas mondt de Ourthe uit. De stad kent dan ook heel wat bruggen over elke tak van de Maas. Als je per auto door Luik zuidwaarts wilt, rij je niet de 1e brug (Pont Atlas) over maar via de brug over de Dérivation de wijk Outremeuse in en dan verder aan de westkant van de Dérivation. Onder alle andere brugopritten door om aan het eind weer over de Maas naar de andere oever te gaan en zo verder naar de autoweg. Kom je terug uit het zuiden dan voert de weg langs de oostkant van de Dérivation. Bussen en vrachtwagens mogen dat traject niet rijden. Alleen bestemmingsverkeer. Langs de andere tak, langs de echte Maas dus, kan ook maar dat is veel moeilijker. De Maas en de Dérivation liggen in beton. Overstromingen zijn er de laatste jaren niet meer geweest. Als je in de binnenstad bij de St. Deniskerk goed kijkt zie je aangegeven hoe hoog het water er ooit (1926) gestaan heeft. Niet te geloven. Lange tijd heeft men gedacht dat Luik gesticht is door Bisschop Lambertus (uit Maastricht). Resultaten van opgravingen bij de vele werkzaamheden de afgelopen jaren in het centrum tonen aan dat de stad zeker Romeins is en toen al belangrijk. Ook de naam komt waarschijnlijk niet van het riviertje Legia maar is Germaans van herkomst. In het Frans is de naam Liège, de echte Luikenaar zegt Lidje en in het Duits heet het Lüttich. Eijdsenaren zeggen Luuk.

Luik was bekend om zijn onderwijs en vakmanschap op vele gebieden. Tot nog niet zo heel lang geleden stuurden de betere families uit onze streek een aantal van hun kinderen naar Luik om een vak te leren of als student. Ook

waren er zakenlieden die in Luik een zaak begonnen. Gaan we iets verder terug dan zien wij dat de Avenue Blonden, het verlengde van de Boulevard d'Avroy, genoemd is naar Hubert-Guillaume Blonden (geb. Gronsveld 1816, overleden Luik 1881). Deze Gronsveldenaar was van 1857-1880 ingenieur-directeur Openbare Werken van Luik. Hij was verantwoordelijk voor een nieuwe manier van aanpak van het Luikse grond- en bevolkingsprobleem. Sloopte hele oude buurten om te moderniseren en creëerde nieuwe ruimere plekken. Zoals het oude Commerce Bassin waarvoor in de plaats kwam het Parc d'Avroy. Overigens zijn die Boulevard d'Avroy zelf en de erop aansluitende Boulevard de la Sauveniere niets meer dan een gedempte Maastak.

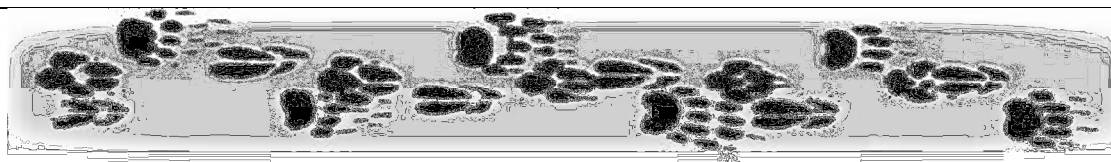
Vroegere Eijsdenaren, die het zich konden permitteren, maakten voor het eerst kennis met de grote wereld op de Luikse Foire langs de boulevards. De grote oktoberkermis, 1 kilometer lang, met zijn honderden attracties. In de tijd voor radio en televisie kon je daar dingen zien en meemaken die je echt niet kende. Vreemde bizarre dieren, mismaakte mensen als kermisattractie, waarzegsters, zelf een partijtje boksen of een andere vechtsport. Menige flinke, voor de duivel nog niet bange, boerenzoon heeft daar zijn Waterloo gevonden. Tot hilariteit van zijn kameraden.

In de vele zijstraten van de boulevards lagen eetgelegenheden, cafés en kroegen van allerlei allooi. Complete rosse buurten. Je kon je geld overal kwijt, voor wat dan ook. De Rue Pot d'Or had een naam tot ver in de omtrek. Café Les Olivettes bij Het Bat was en is een begrip.

Voor een andere culturele activiteit konden en kunnen de liefhebbers terecht in de Opéra Royal de Wallonië in Luik. Inderdaad ook nu nog komen liefhebbers van klassieke muziek van alle kanten naar de uitvoeringen kijken en luisteren. Gelokt door het repertoire en de uitstekende presentaties door zowel orkest als koor als solisten. Chef-dirigent van koor en orkest is al tientallen jaren de Maastrichtenaar Eduard Rasquin, voormalig dirigent Maastrichter Staar. Hij heeft een uitstekende naam in de internationale muziekwereld. De Eijsdense Roej stond 17 jaar onder leiding van Chef Hubert Vanderweckene, solo clarinetist in het orkest. De Eijsdense Elly Stevens is er enkele jaren als solo hoboïste lid van geweest.

Veel van de huidige bezoekers zullen niet weten dat het Théâtre een initiatief was van Koning Willem I der Nederlanden. Hij legde in 1816 de basis voor het eerst geheten Théâtre de Liège waarvan de opening in 1820 plaats vond. In 1967 gingen het Théâtre de Liège en het Théâtre de Verviers samen op in de Opéra Royal de Wallonie. Van 2009 tot 2012 ging het gebouw op slot voor een grondige aanpassing aan de eisen van de 21e eeuw. Tijdens die verbouwing gingen de uitvoeringen gewoon door in een immense hal in Outremeuse.

Jean Creuwels (uit diverse bronnen)

HET BESTUUR

Voorzitter: Vacature
Penningmeester: Vacature

Secretaris: Jacques Piters
Vogelzang 15
6245 BS Eijsden
✉ jacques_piters@hotmail.com
tel. 06 445 91 557

Lid: Harry Fekkers
Sint Jozefstraat 31
6245 LK Oost-Maarland

Vicevoorzitter Maarten v.d. Sande
Jekerstraat 7-A02
6211 NR Maastricht
✉ vdsandebraken@ziggo.nl
tel. 043 409 48 61

Lid Peter De Bie
Beezepool 48
6245 JK Eijsden
✉ de.wissel.ivn-eijsden@home.nl
tel. 043 409 46 77

Verenigingslokaal: "De Dassenburcht"
Kampweg 45
6247 AR Gronsveld

Werkgroepcoördinatoren/Contactpersonen:

Daslicht	Jean Creuwels	043 361 61 95
Lezingen	Bestuur	06 445 91 557
Vogels	Philippe Meijer	043 457 23 70
Wandelingen	vacature	
Korte wandelingen	An van Santen	043 409 46 72
Flora groep	Tineke de Jong	043 352 11 09
Gebouw	vacature	
Redactie Mededelingenblad	Peter De Bie	043 409 46 77

Kosten Lidmaatschap € 11,50 per persoon per jaar

Betalingen t.n.v. IVN-Eijsden:

Giro rekening: NL05 INGB 0000 927056 Onder vermelding van reden betaling.

Website: www.ivn.nl/afdeling/eijsden

Disclaimer:

De redactie wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor inhoud of strekking van niet-redactionele bijdragen. Met toezending van een artikel draagt de auteur uitdrukkelijk de rechten over aan de redactie. Indien nodig kan door redigeren de toegezonden bijdrage –bij voorkeur i.o.m. de auteur- worden aangepast c.q. ingekort. De redactie behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om artikelen zonder opgaaf van redenen te weigeren.

Verschijningsdata en sluitingstermijn:

Verschijningsdata zijn:

half maart, half juni, half sept. en half dec.

De inzendtermijn voor kopij sluit op resp.

5 maart, 5 juni, 5 september en 5 december.

Kopij bij voorkeur aanleveren per e-mail:

de.wissel.ivn-eijsden@home.nl.